

**Hmotné rezervy v České republice a v některých evropských zemích
– stručné poznámky**

Nadační fond proti korupci

Shrnutí

Cílem tohoto textu je poskytnout široké veřejnosti rámcovou informaci o fungování systému státních hmotných rezerv v České republice a o jejich období v některých vyspělých evropských zemích. Hmotné rezervy primárně slouží k časově omezenému pokrytí základní potřeby surovin nebo potravin v případech, kdy je ohrožena jejich pravidelná dodávka institucím či skupinám jednotlivců (přírodní katastrofy, společenské konflikty). V podmínkách České republiky má nakládání se státními hmotnými rezervami tradičně značný korupční potenciál, a to především s ohledem na mnohamiliardové finanční objemy, jež jsou s tím každoročně spojeny. To bohatě potvrzuje i zkušenost z doby posledních deseti let, jak si lze ověřit z médií. Systém hmotných rezerv v České republice je – na rozdíl od systémů v naprosté většině evropských zemí – koncepčně komplexní, což bylo v roce 2006 kladně ohodnoceno i ze strany Mezinárodní energetické agentury. Otázkou je, zda tato komplexnost nebyla a není uměle živena soukromými zájmy osob či obchodních společností, kterým takový systém umožňoval či umožňuje přisun značných finančních prostředků na úkor státu.

Podle evropské legislativy je každý stát Evropské unie povinen udržovat zásoby ropy a některých ropných produktů (nafty, benzínu a dalších), jež odpovídají alespoň 90 dnům průměrného denního čistého dovozu nebo 61 dnům průměrné denní domácí spotřeby, podle toho, která z těchto dvou hodnot je vyšší. Tuto povinnost za Českou republiku zajišťuje *Správa státních hmotných rezerv* coby ústřední orgán státní správy. Skladování zásob je realizováno prostřednictvím podnikatelských subjektů. V případě skladování ropy se jedná o státní společnost MERO ČR, v případě skladování ropných produktů je rozhodujícím ochraňovatelem státní společnost ČEPRO, malou část zásob (pokrývajících několikadenní hodnotu dovozu) ropných produktů skladují soukromé subjekty (i mimo území České republiky) [17]. Na základě uzavřených smluv jsou tyto společnosti povinné udržovat výši zásob ve stanovených limitech podle jednotlivých ochraňovaných druhů ropných produktů, udržovat jejich jakost v souladu s platnými normami a provádět obměny ochraňovaného zboží [17]. Vlastníkem zásob je Česká republika stejně, jako je vlastníkem drtivé většiny skladovacích kapacit. V zemích Evropy je tento model státní správy rezerv ropy a ropných produktů ojedinělý (vedle České republiky jej lze nalézt ještě ve Finsku či na Slovensku), v jiných zemích Evropy vytvářejí povinné zásoby ropy a ropných produktů buď sami jejich dovozci, nebo tyto zásoby za úplatu skladují u jiných společností [32]. Česká republika v rámci státních hmotných rezerv disponuje také komplexními zásobami potravin (obilí, masa, cukru, sýru apod.) a dalších surovin (neželezných kovů, kaučuku), výrobků či strojů. Seznam položek hmotných rezerv, jejich minimální limit a orientační cílový stav zpracovává *Správa státních hmotných rezerv* a její návrh schvaluje vláda České republiky [35]. Udržování strategických zásob potravin je na každém státu Evropské unie a jejich skladování (např. zásob obilí) je v Evropě, jež sama potraviny exportuje, zcela ojedinělé. Komplexními státními zásobami potravin vedle České republiky disponuje Německo a Maďarsko [27], státní rezervy potravin udržuje také Finsko, ve Švýcarsku udržují zásoby potravin soukromé společnosti [24], [30], [31]. Poznamenejme, že Izrael, jenž 90 % svého obilí do země dováží, nedisponuje strategickými zásobami této komodity, což bylo v zemi kritizováno [33]. V případě České republiky je jistým paradoxem, že v rámci státních hmotných rezerv stát disponuje – s trochou nadsázky vyjádřeno – kdečím, čehož dodávky nebyly nikdy ohroženy, nedisponuje však státními zásobami zemního plynu, jehož dodávky byly za posledních deset let ohroženy nejméně dvakrát. Zásoby zemního plynu na území České republiky skladují společnosti vlastněné zahraničními matkami, které plyn také dodávají.

Státní hmotné rezervy v České republice

Česká republika disponuje především pro krizové případy státními hmotnými rezervami, které sestávají z hmotných rezerv, mobilizačních rezerv, pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc. Jejich správu (financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování, kontrolu a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování) zabezpečuje *Správa státních hmotných rezerv* (dále také jen „Správa“) coby ústřední orgán státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. V čele Správy je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda [1].

Mezi státními hmotnými rezervami České republiky lze nalézt zásoby ropy a některých ropných produktů (nafty, benzínu a dalších), obilí, masa, cukru, sýru, neželezných kovů, kaučuku a řady dalších komodit, výrobků či strojů. Seznam položek hmotných rezerv, jejich minimální limit a orientační cílový stav zpracovává Správa a její návrh schvaluje vláda České republiky [35]. Kompletní seznam a množství zásob je utajovanou informací. Podle závěrů Nejvyššího kontrolního úřadu přesahoval roční obrat (nákupy a prodeje komodit) Správy v letech 2004 a 2005 částku 40 miliard korun, přičemž více než 99 % všech výdajů na pořízení státních hmotných rezerv nebylo hrazeno z výdajového účtu státního rozpočtu, ale z peněz na zvláštních účtech [12]. Přitom rozpočet Správy schvalovaný vládou a poslaneckou sněmovnou činil v uvedených letech přibližně 2 miliardy korun a stejnou hodnotu měl i v roce 2012. Podle rozhlasové reportáže z roku 2012 činila v tomto roce hodnota samotných zásob přes 40 miliard korun [2]. Ropa a ropné produkty tvoří v rámci rezerv kolem 85 %, potraviny přibližně 8 %, suroviny pro průmysl kolem 6 % a zbývající procento tvoří zásoby pro humanitární pomoc [2].

Použití státních hmotných rezerv za krizového stavu je stanoveno zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Vláda rozhoduje o bezplatném použití státních hmotných rezerv v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, o použití hmotných rezerv a mobilizačních rezerv. O použití pohotovostních zásob rozhoduje vedoucí ústředního správního úřadu, na základě jehož požadavku byly vytvořeny. V souladu s tímto rozhodnutím Správa poskytne pohotovostní zásoby příjemci, kterým může být správní úřad, orgán územní samosprávy, sbor či služba (záchranný sbor, havarijní služba, zdravotnická záchranná služba, Policie ČR). O poskytnutí zásob pro humanitární pomoc rozhoduje předseda Správy na základě žádosti hejtmana nebo starosty obce s rozšířenou působností. Jejich přidělení fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací zajišťuje hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností. Vydané zásoby pro humanitární pomoc se neuhrazují ani se nevracejí [1].

Mimo krizových stavů lze pohotovostní zásoby a mobilizační rezervy poskytnout do dočasného užívání (nájmu nebo výpůjčky), a to v souladu s právními předpisy České republiky (např. zákon o majetku). Zatímco v případě nájmu se jedná o dočasné přenechání pohotovostních zásob nebo mobilizačních rezerv nájemci k užívání na dobu určitou za úplatu (nájemné), v případě výpůjčky se jedná o dočasné přenechání zásob či rezerv vypůjčitelovi k bezplatnému užívání na dobu určitou. V obou případech si Správa vyžádá věcné stanovisko příslušného ústředního správního úřadu [1].

Nákup pohotovostních zásob, mobilizačních rezerv a zásob pro humanitární pomoc se realizuje podle plánu hmotného doplnění, obměn a záměn, který je zpracován na základě požadavků nezbytných dodávek ústředních správních úřadů zpravidla na dvouleté plánovací období. Zpracování tohoto plánu předchází vládní schválení plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění

bezpečnosti České republiky. Za účelem zachování předepsané jakosti a připravenosti státních hmotných rezerv dochází v souladu s plánem hmotného doplnění, obměn a záměn k vyhlášení výběrových řízení na jejich obměnu a záměnu. Na základě výsledku výběrového řízení uzavře Správa s vybraným zájemcem kupní smlouvu.

Z uvedeného plyne, že potenciál korupčního či klientelistického jednání při správě státních hmotných rezerv je značný a příležitostí pro získávání kolosálních finančních prostředků na úkor státu je dostatek – od pořizování či obměnu zásob ropy a ropných produktů až po pořizování či obměnu zásob obilovin, másla a dalších komodit. Zainteresaného čtenáře si dovoluji v této souvislosti odkázat na média – např. [4], [5], [6], [7], [8]. Není bez zajímavosti, že v listopadu 2012 jmenovala vláda Petra Nečase předsedou Správy státních hmotných rezerv bývalého ředitele Vojenského zpravodajství Ondřeje Páleníka, jenž se později mediálně „proslavil“ v jedné z kauz tehdejší milenky premiéra Nečase Jany Nagyové, jež se týkala zneužití vojenského zpravodajství pro soukromé účely [9]. Páleník byl v únoru 2014 ze své funkce ředitele Správy odvolán a na jeho místo nastoupil bývalý dlouholetý ředitel Státního fondu dopravní infrastruktury, později náměstek generálního ředitele Českých drah pro personální záležitosti Pavel Švagr [10], [11].

Jako malou avšak typickou ilustraci neohospodárnosti správy státních hmotných rezerv uveďme případ skladování zásob másla a jejich obměny. V září 2014 média informovala o tom, že zásoby másla kupovala Správa od společnosti MILCOM servis, která rovněž po čase máslo odkupovala od Správy zpět – a celý cyklus obměny zásob se opakoval. Smlouva na dodávku a následnou obměnu másla pocházela z roku 1993, měla 44 dodatků a na jejím základě Správa při nákupu platila uvedené společnosti za jednu tunu másla v průměru o deset tisíc korun více, než kolik po čase dostala při prodeji téhož množství zpět téže společnosti. Při každé obměně tak stát přicházel o miliony korun [13]. Ředitel společnosti MILCOM servis v médiích prohlásil, že cenový rozdíl pro každý rok stanovilo tehdejší vedení Správy, přičemž uvedl také důvody pro tento rozdíl [13]:

„Rozpětí umožňuje takovou obměnu vůbec obchodně provést. Naskladňuje se vždy máslo čerstvé a vyskladňuje máslo stolní, které prošlo mrazírenským skladováním, ve stáří 12 až 23 měsíců od data výroby, a má tedy nižší obchodní hodnotu a možnost uplatnění na trhu.“

Nový ředitel Správy Pavel Švagr se však nad takovým zdůvodněním podivil [13]:

„Výdej a doplnění zásob by měl vždy probíhat ve stylu kus za kus, bez nějakých doplatků.“

Samotný Pavel Švagr přitom odkazoval na to, že při obměně zásob sýrů, která vycházela ze stejné smlouvy jako u másla, neplatila Správa nic navíc – firma totiž dostávala zapláceno pouze za skladování a obměňování [13]. Toho lze poměrně snadno docílit. Lze si totiž představit situaci, kdy frekvence obměny komodity je taková, že prakticky neexistuje kvalitativní rozdíl mezi čerstvě dodanými a vyskladněnými zásobami, jež jsou dále prodány např. do obchodní sítě. V této souvislosti uveďme náležitosti převzetí a obměny zásob sta tun sýrů tak, jak plynou ze *Smlouvy o převzetí a ochraňování státních hmotných rezerv*, resp. *Kupní smlouvy* mezi Správou státních hmotných rezerv a společností Jaroměřická mlékárna ze dne 19. ledna 2015, resp. 9. února 2015 [14], [15].

Jaroměřická mlékárna se zavázala, že převezme od Správy jejích sto tun sýrů, ve svém areálu je bude skladovat a obměňovat. Před prvotním převzetím bylo těchto sto tun sýrů již uloženo v areálu jmenované společnosti. Evidenční cena pro naskladnění a pro vyskladnění zásob sýrů byla stanovena

na 81 700 korun za tunu bez DPH. Obměnu zásob sýrů měla Jaroměřická mlékárna provádět tak, aby zůstala zachována jejich předepsaná jakost, přičemž obměna měla být prováděna současným naskladněním a vyskladněním zásob sýrů ve stejném množství bezfakturačně – tedy bez cenového rozdílu [14]. Sýry měly být obměňovány do 60 dnů od data jejich výroby a nahrazovány čerstvými sýry starými aspoň 8 dnů po datu jejich výroby. Za skladování a obměnu „starých“ sýrů za „čerstvé“ Jaroměřické mlékárně náleželo 39 korun za tunu na měsíc plus DPH. Smlouva byla uzavřena na dobu určitou, a to od 1. ledna 2015 do 31. března 2015 [14]. Správa v tomto případě tedy skutečně platila pouze za skladování a za obměňování svých zásob. Problém však může vzniknout v případě, že se Správa rozhodne zbavit zásob konkrétního sortimentu a místo nich pořídit zásoby jiného sortimentu téže kategorie (např. kategorie mléčných výrobků). O odkup mnoha tun konkrétních výrobků totiž nemusí být zájem.

V únoru 2015 ředitel Správy Pavel Švagr vzbudil pozornost, když v médiích poprvé zmínil, že by se mu líbilo mít v rámci rezerv namísto zmrazeného masa živé stádo, čímž by se nemusela „každou chvíli“ řešit obměna masa, neboť ve stádu by tato obměna byla přirozená [11]. Inspiraci našel ve Slovinsku. K tomu je třeba poznamenat, že státy západní Evropy zpravidla nedisponují žádnými „strategickými“ zásobami potravin, dokonce nemají k dispozici ani zásoby obilí (až na výjimky – vizte dále). V západní Evropě tak neřeší nejen obměnu zásob zmrazeného masa, ale za účelem zásob neřeší ani chov zvířat. O výhodách a nevýhodách takového – snad lehkovážného – přístupu se v Evropě občas debatuje.

Jiná je situace v případě ropy a ropných produktů. Na základě evropské legislativy je každý stát Evropské unie povinen udržovat zásoby ropy a některých ropných produktů (nafty, benzínu, petroleje a dalších), jež odpovídají alespoň 90 dnům průměrného denního čistého dovozu nebo 61 dnům průměrné denní domácí spotřeby, podle toho, která z těchto dvou hodnot je vyšší [16]. Tuto povinnost za Českou republiku zajišťuje Správa a skladování zásob je realizováno prostřednictvím podnikatelských subjektů. V případě skladování ropy to je státní společnost MERO ČR, v případě skladování ropných produktů je rozhodujícím ochraňovatelem státní společnost ČEPRO, zbytek těchto zásob skladují soukromé subjekty (i mimo území České republiky – vizte [18]). Na základě uzavřených smluv jsou tyto společnosti povinné udržovat výši zásob ve stanovených limitech podle jednotlivých ochraňovaných druhů ropných produktů, udržovat jejich jakost v souladu s platnými normami pro jednotlivé druhy a provádět obměny ochraňovaného zboží [17]. Vlastníkem zásob je Česká republika stejně, jako je vlastníkem drtivé většiny skladovacích kapacit.

Jistým paradoxem je skutečnost, že Česká republika disponuje státními hmotnými rezervami – s trochou nadsázky řečeno – kdečeho, čehož pravidelné dodávky nebyly nikdy ohroženy, zato však v rámci státních hmotných rezerv nedisponuje zásobami zemního plynu, jehož pravidelné dodávky byly za posledních deset let ohroženy nejméně dvakrát. Zásoby plynu (v roce 2010 v poměru ke spotřebě druhé největší v rámci zemí Evropské unie) totiž na území České republiky skladují společnosti vlastněné zahraničními matkami, které plyn také dodávají [32].

V další části těchto poznámek zmíníme systém fungování hmotných rezerv v některých vyspělých evropských zemích. Zatímco udržování zásob ropy a některých ropných produktů je povinné pro všechny členské státy Evropské unie, v případě např. potravin či potravinových komodit tomu tak není. Udržování těchto zásob je na každém jednotlivém státu Evropské unie a v některém z nich se čas od času vede debata o jejich zavedení.

Rezervy ropy a ropných produktů v některých zemích Evropy

Německo: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů jsou zajišťovány v rámci národní agentury (German National Petroleum Stockpiling Agency, něm. Erdölbevorratungsverband, dále jen „Agentura“). Všichni domácí výrobci či dovozci ropy a příslušných ropných produktů jsou povinně členy této Agentury a také povinně odvádějí poplatky na tvorbu uvedených zásob. Zásobníky rezerv jsou rozmístěny po celém území Německa. V současné době Agentura skladuje přibližně 24 milionů tun ropy a ropných produktů. Na základě zákonných ustanovení musí Agentura sama vlastnit 90 % zásob a pouze 10 % povinných zásob mohou vlastnit a pro Agenturu skladovat třetí strany, za což jim náleží odměna [19].

Kapacity pro skladování vlastních zásob ropy a ropných produktů vlastní buď sama Agentura, nebo si je pronajímá na základě smluv na dobu určitou v trvání od jednoho roku do pěti let (v případě leteckého petroleje JET A-1 na dobu deseti let). Značná část těchto zásob ropy je skladována v podzemních jeskyních, zatímco ropné produkty jsou skladovány v nadzemních nádržích. Podzemní jeskyně jsou uměle vytvořené prostory v solných dómech, které mají objem několik tisíc metrů krychlových [19].

Rakousko: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů jsou v naprosté většině zajišťovány ve skladovacích kapacitách soukromě vlastněné společnosti (The Austrian Central Stockholding Entity, něm. Erdöl-Lagergesellschaft m.b.H., dále jen „Centrální subjekt“). Podle rakouské legislativy mají dovozci ropy, ropných produktů či biopaliv povinnost držet zásoby odpovídající 25 % jejich dovozu v předchozím roce coby nouzové rezervy. Existuje více možností, jak dostát této povinnosti (např. držením vlastních povinných zásob či společným držením povinných zásob dvou a více dovozců), nejrozšířenější je však úplatné delegování této povinnosti na společnosti, jež disponují potřebnými kapacitami pro držení zásob (viz Centrální subjekt) [20].

Belgie: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů zajišťuje státem vlastněná společnost (APETRA), která rovněž vlastní většinu těchto zásob. Zásoby se nacházejí na území Belgie nebo v sousedních zemích nedaleko hranic s Belgií [21].

Dánsko: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů, snížené o 25 % z důvodu skutečnosti, že Dánsko je zemí produkující ropu, zajišťuje centrální správa zásob (The Danish Central Stockholding Entity, dále jen „Správa“). Ta vlastní dostatečné skladové kapacity, jež mohou za úplatu využívat ropné společnosti, kterým je uložena povinnost držet povinné zásoby ropy a ropných produktů. Správa není vlastněná svými členy [22].

Francie: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů zajišťuje národní agentura (Société Anonyme de Gestion de Stocks de Sécurité – SAGESS, pověřená ze strany Comité Professionnel des Stocks Stratégiques Pétroliers – CPSSP). SAGESS je soukromá společnost (v představenstvu společnosti jsou zástupci státu i soukromých společností), jež vlastní zásoby ropy a ropných produktů, skladovaných v pronajatých skladovacích zařízeních. Zásoby musejí být k dispozici pro veřejné účely na základě rozhodnutí orgánu veřejné správy. Každá ropná společnost má povinnost zajistit zásoby ropy nebo ropných produktů ve výši 27 % množství, uvolněného pro tuzemskou spotřebu v předchozím roce. Ropné společnosti mohou za úplatu delegovat svoji povinnost z 56 % nebo z 90 % na CPSSP s tím, že za zbývající část svých povinných rezerv plně sami zodpovídají. CPSSP dále deleguje svoje rezervy na SAGESS. Na konci roku 2014 SAGESS skladoval

přibližně 17 milionů metrů krychlových ropy a ropných produktů. Tento objem představuje 74 % povinných zásob. Zbývajících 26 % povinných zásob je ve vlastnictví komerčních subjektů (22 % tvoří jejich vlastní povinné rezervy, 4 % jsou k dispozici CPSSP). Z celkového množství zásob tvoří 34 % ropa a 66 % ropné produkty. Zásoby jsou umístěny na 98 místech na základě 321 smluv [23].

Finsko: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů zajišťuje národní agentura (National Emergency Supply Agency – NESAs) řízená finským Ministerstvem práce a hospodářství. NESAs spravuje zásoby ropy a ropných produktů, které jsou ve vlastnictví státu. Zbýající část zásob povinně vlastní soukromé společnosti [24].

Švýcarsko: Evropskou legislativou povinné rezervy ropy a ropných produktů jsou zajišťovány skrze soukromé sdružení (Swiss organisation for the compulsory stockpiling of oil products – CARBURA). Členy sdružení jsou dovozci, jejichž roční dovoz ropy a ropných produktů přesahuje 3000 metrů krychlových, jakož i ostatní subjekty, které s federální administrativou uzavřely smlouvu o povinných zásobách. Množství povinných zásob podle jednotlivých ropných produktů je stanoveno Federálním ministerstvem pro hospodářské záležitosti (FDEA) na základě konzultací se zástupci ropného průmyslu. Vedení sdružení CARBURA ukládá povinnosti svým členům v návaznosti na podmínky stanovené ze strany FDEA. Množství zásob, které mají jednotliví členové sdružení CARBURA udržovat, je založeno na dovozních kvótách nebo prodeích za uplynulá období, přičemž stanovení těchto povinností se každoročně mění. V případě určitého druhu ropných produktů je možné delegovat povinnost na třetí strany [25].

Rezervy potravin a komodit v některých zemích Evropy

Německo: V Německu existuje 150 tajných skladišť vládních zásob potravin, kde se skladuje 555 000 tun pšenice, 75 000 tun žita a 100 000 tun ovsu. Mezi nouzové zásoby patří také kondenzované mléko, rýže, hrách a čočka (tato „hotová“ jídla mají být dodána v případě krize hlavně pro spotřebitele v metropolitních oblastech, aby bylo zajištěno alespoň jedno teplé jídlo denně [26]). Náklady na nákup, skladování a správu potravin v letech 2001 až 2010 činily přibližně 150 milionů euro, tedy asi 20 centů za rok na každého německého občana. Téměř 800 000 tun zásob potravin představuje přibližně 10 kg potravin na obyvatele. Z množství skladované pšenice by bylo možné vyrobit kolem 5 milionů kusů chleba. Skladované množství zásob potravin vyvolalo v Německu kritiku s poukazem na to, že vyjma České republiky a Maďarska žádná jiná země Evropské unie nedisponuje takovými komplexními zásobami potravin, přičemž množství zásob obou jmenovaných států tvoří jen zlomek německých zásob [27]. Kritici také upozorňovali, že vyrobit chléb z obilí může trvat v případě krize dlouho, a proto navrhovali skladovat např. hotovou mouku. Ta má ovšem trvanlivost zhruba rok, trvanlivost obilí je deset a více let (v této souvislosti bylo zjištěno, že i odborníci nerozlišili, zda je skladované obilí staré dva nebo deset let). Po deseti letech jsou zásoby obilovin, rýže a luštěnin obměněny. Skladování „hotových“ potravin by tedy v důsledku častější obměny bylo dražší. V roce 2012 německé Ministerstvo zemědělství zkoumalo, zda by nebyl přijatelnější švýcarský model, v němž je smluvně ujednáno, že určité obchodní společnosti v případě potřeby poskytnou státu zásoby svých potravin. Pořizování, prodej a správu uvedených rezerv má na starosti Spolkový úřad pro zemědělství a výživu (BLE). Zásoby kondenzovaného mléka vytvářejí některé mlékárenské společnosti na základě smluv, čímž odpadá problém skladování a obměňování, neboť to činí samy tyto společnosti. Stav zásob se kontroluje ve čtyřtýdenních až šestitýdenních intervalech [27], [26].

Rakousko: V roce 2012 byl vypsán projekt s názvem „*Risk and Crisis Management for Securing Food Supply in Austria (EV-A)*“, jehož cílem bylo zjištění a popis tehdejší situace stran zabezpečení dodávek potravin v případě katastrofických situací včetně vytvoření odpovídajících rámcových plánů. Partnerem projektu bylo pět rakouských institucí (úřadů). V popisu projektu se uvádí, že v Rakousku není určena zodpovědnost soukromých výrobců a maloobchodníků a jejich role při zabezpečení dodávek potravin v případě krizových situací, chybějí potřebné informace, akční plány a instrukce k zajištění zásobování rakouského obyvatelstva potravinami v případě krizí [28], [29].

Švýcarsko: Země vytváří zásoby potravin pro vlastní bezpečnost v dobách krizí a nedostatku. Tvorba zásob je řízena soukromými společnostmi a financována prostřednictvím dovozní daně z různých dovážených potravin, konkrétně rýže, cukru, kávy, jedlých olejů a tuků, obilovin pro pečení chleba, pšenice a krmiv. Daň je známá jako „garanční příspěvek“ a představuje dodatečnou celní povinnost. Daň neplatí domácí producenti potravin. Systém vzbuzuje řadu otázek, např. proč povinné zásoby nejsou financovány skrze zemědělské dotace ze strany státu, ale jsou financovány ze strany spotřebitelů úhradou vyšších cen dovážených potravin? Kritiku vzbuzuje rovněž rozdílná výše daní u jednotlivých potravin (daň z cukru byla např. trojnásobkem daní ostatních dovážených potravin) a jejich častá změna v závislosti na světových cenách těchto potravin, resp. jejich setrvalost (daň z cukru se v minulosti měnila v závislosti na světových cenách cukru, zatímco daně ostatních dovážených potravin zůstaly po dlouhou dobu nezměněny). V té souvislosti se objevily názory, že se jedná o protekcionismus. Systém vzbuzuje také etický problém týkající se toho, zda je etické, aby byly zásoby potravin jedné z nejbohatších zemí světa financovány skrze dovozní daně, hrazené dovozci z nejchudších zemí světa [30].

Finsko: Stát vlastní zásoby obilí a dalších primárních potravinových komodit k zabezpečení domácí potřeby v případě krizí, jež odpovídají průměrné šestiměsíční osobní spotřebě. Územní samosprávy mají povinnost zabezpečit kontinuitu potravinářských služeb v době krizí. Na centrální úrovni spolupráci podporuje národní úřad (National Emergency Supply Organisation – NASO). Ministerstvo zemědělství a lesnictví společně s Ministerstvem práce a hospodářství má na starosti efektivní řízení využití zdrojů, produkce potravin a jejich dodávek v dobách vážných výpadků a mimořádných událostí [24], [31].

Seznam odkazů

- [1] SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV ČESKÉ REPUBLIKY. *SSHR – Úvodní stránka*. [online]. 2015. Dostupné na <http://www.sshr.cz>
- [2] CHARVÁT, Jan. *Hmotné rezervy musí Česku vydržet 90 dní*. [online]. 27. 12. 2012. Dostupné na <http://www.radio.cz>
- [3] KLÍMOVÁ, Jana. *Stát prodá z rezerv potraviny a bavlnu, nakoupí víc ropy*. [online]. 3. 4. 2008. Dostupné na <http://ekonomika.idnes.cz>
- [4] WOLLNER, Marek; MIKULECKÁ, Eva. *Reportéři ČT – Z eráru krev neteče*. [online]. 3. 11. 2014. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz>
- [5] SLONKOVÁ, Sabina. *Unikát: Státní firma tratila stamiliony, šéfy čeká soud*. [online]. 9. 6. 2010. Dostupné na <http://zpravy.aktualne.cz>
- [6] ČTK; iDNES.CZ. *Policie prošetří nákupy másla pro stát. Tratíme na nich, tvrdí správa*. [online]. 15. 9. 2014. Dostupné na <http://ekonomika.idnes.cz>
- [7] HRUBEŠ, Karel. *Připadám si jako krizový manažer, říká šéf hmotných rezerv*. [online]. 4. 10. 2014. Dostupné na <http://zpravy.aktualne.cz>
- [8] DRTINOVÁ, Daniela. *Švagr: Státní zásoby na jeden den? I tato jistota je dobrá*. [online]. 31. 7. 2015. Dostupné na <http://video.aktualne.cz/dvtv>
- [9] ŠNÍDL, Vladimír. *Rozhodoval o předražených armádních zakázkách. Teď bude dohlížet na nákup ropy*. 4. 3. 2013. Dostupné na <http://zpravy.ihned.cz>
- [10] MAZANCOVÁ, Hana; ČTK. *Změny na Státní správě hmotných rezerv pokračují. Skončil i bezpečnostní ředitel*. [online]. 14. 2. 2014. Dostupné na <http://www.lidovky.cz>
- [11] ŠINDELÁŘ, Jan. *Pavel Švagr: V hmotných rezervách by se mi líbilo živé stádo*. [online]. 9. 2. 2015. Dostupné na <http://nazory.euro.e15.cz>
- [12] LÉKO, István. *Vláda neví, co se děje na zvláštních účtech státních hmotných rezerv*. [online]. 12. 7. 2012. Dostupné na <http://ceskapozice.lidovky.cz>
- [13] PAVEC, Michal. *Stát se obrací na policii. Vadí mu podezřelá smlouva na dodávky másla*. [online]. 15. 9. 2014. Dostupné na <http://byznys.lidovky.cz>
- [14] SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV ČESKÉ REPUBLIKY. *Smlouva o převzetí a ochraňování státních hmotných rezerv číslo 20150011*. [online]. 19. 1. 2015. Dostupné na <http://www.sshr.cz>
- [15] SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV ČESKÉ REPUBLIKY. *Kupní smlouva č. 20150014*. [online]. 9. 2. 2015. Dostupné na <http://www.sshr.cz>
- [16] EVROPSKÁ UNIE. *Směrnice Rady 2009/119/ES ze dne 14. září 2009*. [online]. 9. 10. 2009. Dostupné na <http://www.sshr.cz>
- [17] ČEPRO. *Ochraňování zásob SSHR*. [online]. Dostupné na <https://www.ceproas.cz>

- [18] ČT24. *Nafta uložená v německém skladu prý Česku nepatří*. [online]. 23. 1. 2015. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz>
- [19] EBV ERDOLBEVORRATUNGSVERBAND – GERMAN NATIONAL PETROLEUM STOCKPILING AGENCY. [online]. Dostupné na <http://www.ebv-oil.org/cmse>
- [20] ELG – THE AUSTRIAN CENTRAL STOCKHOLDING ENTITY. *Home – ELG Group*. [online]. Dostupné na <http://www.elg.at/en/>
- [21] APETRA. *APETRA*. [online]. Dostupné na <http://www.apetra.be/en>
- [22] FDO – DANSKE OLIEBEREDSKABSLAGRE. *Home*. [online]. Dostupné na <http://www.fdo.dk>
- [23] SAGESS. *Profile*. [online]. Dostupné na <http://www.sagess.fr/en/profile/about-sagess/overview>
- [24] NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY. *Security of Supply*. [online]. Dostupné na <http://www.nesa.fi/>
- [25] CARBURA. *News*. [online]. Dostupné na <http://www.carbura.ch/en/news/>
- [26] ERNAHRUNGSNOTFALLVORSORGE – ERNAEHRUNGSVORSORGE. *Allgemeine Information*. [online]. 2015. Dostupné na <http://www.ernaehrungsvorsorge.de/>
- [27] PETERS, Freia. *Deutschland hortet tonnenweise Lebensmittel-Vorräte*. [online]. 15. 7. 2012. Dostupné na <http://www.welt.de/politik/deutschland/article108292654/Deutschland-hortet-tonnenweise-Lebensmittel-Vorraete.html>
- [28] AGRARMARKT AUSTRIA. *Vorsorge – AMA – AgrarMarkt Austri*. [online]. 2015. Dostupné na <https://www.ama.at/Marktinformationen/Nahrungsmittel-Versorgungssicherheit/Vorsorge>
- [29] KIRAS SECURITY RESEARCH. *Risk and Crisis Management for Securing Food Supply in Austria (EV-A)*. [online]. 2012. Dostupné na <http://www.kiras.at/projects>
- [30] ALLIANCE SUD. *Swiss emergency stocks on the expense of the poorest*. [online]. 8. 1. 2015. Dostupné na <http://www.alliancesud.ch/en>
- [31] FINNISH GOVERNMENT. *Government decion on the security of supply goals*. [online]. 5. 12. 2013. Dostupné na <http://www.huoltovarmuus.fi/static/pdf/758.pdf>
- [32] DOSTÁL, Dalibor. *Česko patří v zásobách plynu mezi nejlepší v Evropě. Přesto by je mělo zvětšit*. [online]. 23. 11. 2010. Dostupné na <http://euro.e15.cz>
- [33] i24NEWS. *Hunger might be no game in Israel*. [online]. 18. 6. 2014. Dostupné na <http://www.i24news.tv/en/news/international>
- [34] PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. *Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv*. [online]. 15. 3. 1993. Dostupné na <http://www.psp.cz>